

Stadsbyggnadsförvaltningen
Undersökning

Datum
2025-06-16

Diarienummer
PBN 2024-002296

Handläggare
Björn Sjulgård

Undersökning om betydande miljöpåverkan för Detaljplan för Del av kvarteret Laboratorn

Bakgrund

När en ny detaljplan tas fram, eller en befintlig detaljplan ändras, ska kommunen ta ställning till om genomförandet av detaljplanen kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller inte. För att ta reda på det, ska i princip alla¹ förslag till detaljplaner, eller ändringar i befintliga detaljplaner, genomgå en så kallad undersökning, enligt plan- och bygglagens 5 kapitel 11 a § och 6 kapitel 1 § miljöbalken.

I det fall detaljplanen bedöms medföra betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning genomföras och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas. Miljöbedömningen utgör själva processen, som löper parallellt med planarbetet, med syfte att ge inspel kring möjliga anpassningar av planen, införande av planbestämmelser eller andra åtgärder som behövs för att minimera miljöpåverkan.

Syfte

Enligt 6 kapitel 1 § miljöbalken (MB) är det övergripande syftet med en miljöbedömning att integrera miljöaspekter i planering och beslutsfattande så att en hållbar utveckling främjas.

Detta dokument syftar till att, i inledning av planprocessen, bedöma och dokumentera planens potentiella miljöpåverkan. Om undersökningen kommer fram till att planens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan innebär det att planen ska miljöbedömas och en MKB ska upprättas. Undersökningen utgör också underlag för avgränsning av miljöaspekter i MKB:n, i det fall beslut om betydande miljöpåverkan tas.

Undersökningen används också för att avgränsa vilka typer av miljöpåverkan som behöver beskrivas och hanteras vidare, även om planens genomförande inte bedöms innebära betydande miljöpåverkan.

Bedömning av betydande miljöpåverkan

I miljöbedömningsförordningen § 5 anges vilka omständigheter som kommunen ska utgå från vid undersökningen av om en detaljplan kan antas medföra betydande miljöpåverkan på miljön, hälsan, hushållning med mark, vatten och andra resurser. Var gränsen för betydande miljöpåverkan går är inte närmare preciserat. Kommunen måste göra en bedömning i varje enskilt fall.

Nedan ges några exempel på förutsättningar som kan bidra till betydande miljöpåverkan:

- Risk för negativ påverkan på riksintressen (Natura 2000/Riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv med mera)
- Risk för negativ påverkan på skyddade arter
- Risk för stor negativ påverkan på grundvatten
- Förorenad mark i kombination med risk för översvämning

Viktigt att poängtera är dock att det är den totala sammanvägningen av miljöpåverkan som ligger till grund för beslut om betydande miljöpåverkan. Även om ingen stor påverkan inom någon av ovanstående punkter skulle identifieras, kan en liten påverkan inom många aspekter ge en sammantaget stor påverkan, och därför resultera i betydande miljöpåverkan och behov av MKB.

Om förslaget till detaljplan innebär att planområdet får tas i anspråk för att anlägga större och särskilt komplexa projekt, kallas de för MKB-projekt, se plan- och bygglagen 4 kapitlet 34 §. Ett MKB-projekt är ett projekt som enligt plan- och bygglagen och miljöbalken ska miljöbedömas i en detaljplaneprocess där aspekterna i miljöbedömningsförordningen § 10-13 belyses. Exempel på MKB-projekt är till exempel ett industriområde, ett köpcentrum, en parkeringsanläggning eller spårväg. För fler exempel, se Boverkets webbsida.

Undersökningens tre delar

Enligt 6 kapitlet 6 § miljöbalken innebär undersökningen att kommunen identifierar omständigheter som talar för och emot en betydande miljöpåverkan i början av planprocessen. Denna del av undersökningen görs i detta dokument.

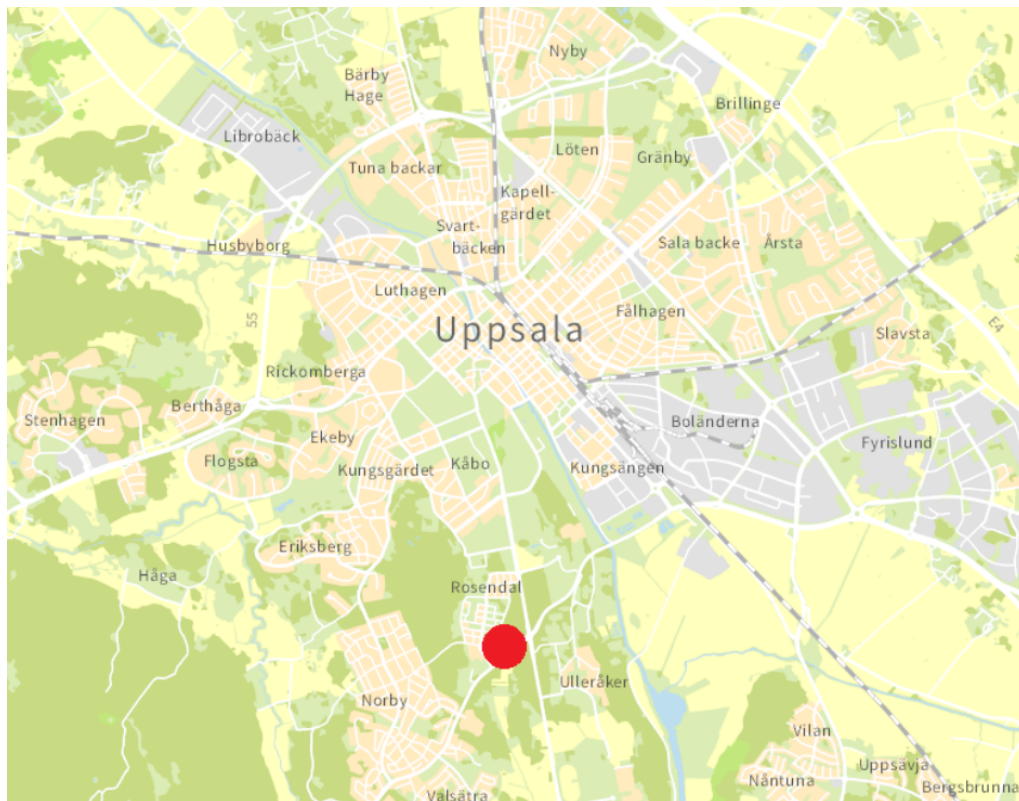
Därefter, i undersökningens andra del, samråder kommunen i frågan om betydande miljöpåverkan med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen eller programmet.

Enligt 6 kapitlet 7 § miljöbalken ska kommunen, när undersökningen är genomförd, i ett särskilt beslut avgöra om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Beslutet, som utgör undersökningens tredje del, ska redovisa de omständigheter som talar för eller emot betydande miljöpåverkan i miljöbalkens mening.

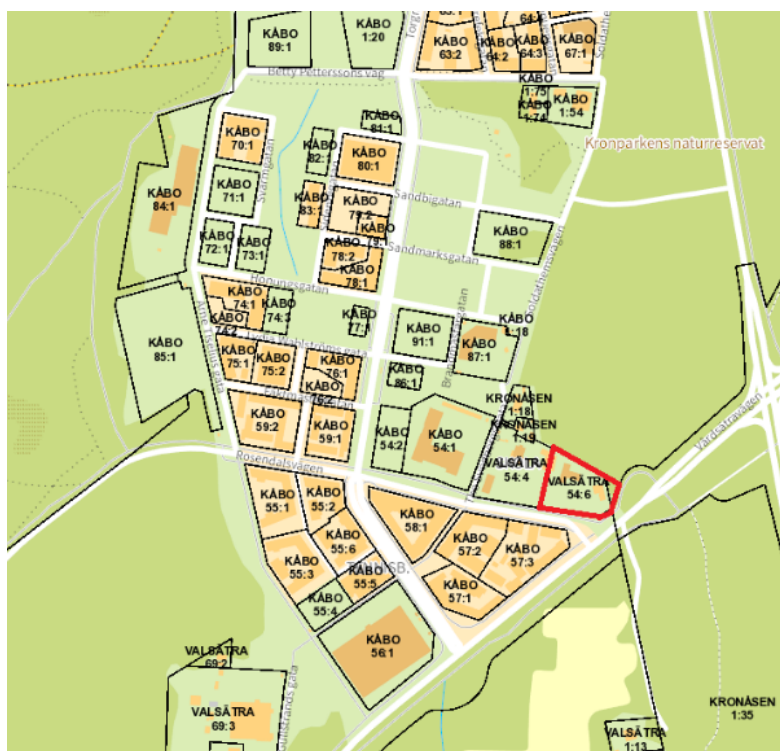
Beslutet ska göras tillgängligt för allmänheten. Enligt 6 kapitlet 8 § miljöbalken får beslutet om huruvida genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan inte överklagas. Däremot kan kommunen i ett senare skede göra en annan bedömning.

Planuppdraget

Byggaktören Rikshem önskar i en planläggning få prövat nya byggnader med användningarna bostäder, vård- och omsorgsbostäder, vårdverksamhet och kontor. Byggnaderna orienterar sig i en kvartersform som öppnar sig norrut mot Kronparkens naturreservat. Förslaget innefattar 140–165 lägenheter.

Figur 1 Planområdet läge i staden.

Figur 2 Planområdets läge i stadsdelen Rosendal.

Planförslaget innebär en förändrad markanvändning då mark som tidigare är planlagd för bostäder i max två våningar, får en mer blandad användning av bostäder, vård- och omsorgsbostäder, vårdverksamhet och kontor.

Planförslaget innebär en ökad exploateringsgrad jämfört med tidigare detaljplan.

Föreslagen markanvändning är förenlig med gällande Översiktsplan 2016.²

Planförslaget ingår i fördjupad översiktsplan för Södra staden.

² Detta är kopplat till Miljöbalkens kapitel 3: ”Grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenområden, 1 § Mark- och vattenområden ska användas för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning”.

Bedömning av betydande miljöpåverkan enligt Miljöbedömningsförordningen

Nedan redovisas kommunens bedömning av betydande miljöpåverkan genom en beskrivning av planen och platsen, samt bedömning av påverkan. Utgångspunkten är bedömningskriterierna i 5 § miljöbedömningsförordningen 2017:966. Bedömningarna är preliminära och ny kunskap som tillförs planarbetet kan innebära att de behöver omvärderas.

Planen

Miljöbedömningsförordningen 5§ 1, a-d

I vilken utsträckning detaljplanen:	Kommentar
a) anger förutsättningar för verksamheter eller åtgärder när det gäller lokalisering, typ av verksamhet, storlek eller driftsförhållanden eller genom att fördela resurser	Detaljplanen möjliggör bostäder, vård- och omsorgsbostäder, vårdverksamhet och kontor. Dessa användningar bedöms inte ge stora påverkningar på mark eller vatten, eller bidra till föroreningar.
b) har betydelse för de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför	Planen bedöms inte försvåra för andra detaljplaner.
c) har betydelse för att främja en hållbar utveckling eller för integreringen av miljöaspekter i övrigt, eller	Planen bidrar till att skapa bostäder och verksamheter i ett kollektivtrafikhärläge, där vägar och infrastruktur till stor del redan är utbyggda.
d) har betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen	Det finns risk att naturvärden påverkas då nya byggnader uppförs i anslutning till värdefull natur. Kompensationsåtgärder kan behöva vidtas.

Slutsats gällande förändringar i samband med planen är att det främst är naturvärden som man behöver ta extra hänsyn till inom planarbetet.

Platsen

Miljöbedömningsförordningen 5§ 2, 8, 9.

2: Miljöproblem som är relevanta för planen, programmet eller ändringen

8: Det påverkade områdets betydelse och sårbarhet på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljökvalitetsnormer, dess kulturvärden eller andra utmärkande egenskaper i naturen.

9: Påverkan på områden eller natur som har erkänd skyddsstatus nationellt, inom Europeiska unionen eller internationellt.

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt ³	Kommentar
Berörs platsen av ställningstaganden kring mark- och vattenanvändning i ÖP 2016 angående: Dagvattenstråk Grönt stråk Viktigt grundvattenavsnitt Stort naturområde Grönområde Vattenförekomster vattendrag Vattenförekomster (sjöar, vattendrag)?	Nej	Planområdet ligger inom användningen Stadsbygd. Planområdet gränsar till användningen Grönområde.
Berörs platsen av särskilda mark- och vattenområden av riksintressen enligt miljöbalkens kap 3 och 4?	Ja	• <i>Riksintresse kulturmiljövård</i> - C40A Uppsala stad. Stad starkt präglad av centralmakt, kyrka och lärdomsinstitutioner från medeltid till idag • <i>Riksintresse totalförsvar</i> - Stoppområde för höga objekt.
Berörs platsen av näringar av nationell betydelse såsom jordbruksmark och skogsmark för produktionsskog?	Nej	Planområdet består till största delen av <i>Bebyggd och hårdgjord mark</i> , och till liten del av <i>Barrskog</i> .
Berörs platsen av skyddade områden enligt miljöbalkens kap 7 och 8?	Ja	Vattenskyddsområde yttre zon. Planområdet gränsar till Kronparkens naturreservat.

³ Välj alternativet eventuellt ifall ytterligare utredning krävs för att besvara frågan

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt ³	Kommentar
Finns högt klassade naturvärdesobjekt i naturvärdesinventering (klass 1 och 2) inom eller i närheten av planområdet?	Ja	Planområdet gränsar till NVI med gammal tallskog-Kronparken (Naturvärdesobjekt) Högsta naturvärde - naturvärdesklass 1, Högsta skyddsklass.
Finns skyddade arter registrerade i Artportalen inom eller i närheten av planområdet?	Ja	Flera obsar av spelande/revirmarkerande fåglar i/i närheten av planområdet såsom spillkråka, stare och grönfink. Planområdet ingår i viktigt spridningsstråk för cinnoberbagge, men utgör dock ingen livsmiljö.
Berörs platsen av Uppsala kommuns känslighetsklassade områden för grundvatten	Ja	Planområdet omfattas av Måttlig känslighet, men gränsar till Hög känslighet.
Finns byggnad eller anläggning som är skyddad som byggnadsminne eller finns fornlämning enligt kulturmiljölagen (1988:950) inom området?	Nej	
Finns risker på platsen som behöver särskild hänsyn? Behövs särskilda utredningar, undersökningar skyddsavstånd med mera?	Nej	Inom 30 meter från planområdets östra gräns finns område med risk för skred. Skredrisken bör därför utredas inom planprocessen. Vid 100/200-års regn blir det ansamling av vatten mot Rosendalsvägen. Detta bör utredas vidare och tas hänsyn till inom planprocessen.

Slutsats gällande skyddsvärden, känslighet, regleringar och risker som tillhör platsen är att det främst är naturvärden som man behöver ta extra hänsyn till inom planarbetet.

Påverkan

Miljöbedömningsförordningen 5§ 3, 6.

3: de sannolika miljöeffekternas och det påverkade områdets utmärkande egenskaper

6: miljöeffekternas omfattning

Påverkan på miljön och människors hälsa vid genomförande av planen;

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på naturvärden , gröna värden / kilar, biologisk mångfald, växt- och djurliv?		Kanske, planområdet tar ingen naturmark i anspråk men angränsar till värdefull natur som inte får påverkas eller störas. Hänsyn behöver tas till att området ingår i viktigt spridningsstråk för cinnoberbagge.	
Finns risk för påverkan på rekreation och friluftsliv ?	Nej, planområdet hyser inte några utpekade rekreativa värden idag.		.
Finns risk för påverkan på kulturmiljövärden ?	Nej. Endast en liten del av planområdet omfattas av riksintresse för kulturmiljö, Uppsala stad. Planområdet är inte synligt från eller beläget i närheten av viktiga kulturhistoriska byggnader eller siktlinjer.		
Finns risk för påverkan på landskapsbild / stadsbild ?	Nej. Planområdet är inte synligt i landskapet utan omges av hög och tät skog.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på grundvatten – att miljökvalitetsnormer inte kan följas eller att riktvärden överskrids?	Nej. Planområdet ligger inom måttlig känslighet, delklass C (lerlager med en mäktighet mindre än 5 meter). Planområdet gränsar dock till hög känslighet. Om källare ska byggas bör geoteknisk undersökning göras för att undersöka mäktigheten på lerlagret. Det finns inga kända föroreningar inom planområdet.		
Finns risk för påverkan på ytvatten - att miljökvalitetsnormer inte kan följas, eller att riktvärden överskrids?	Nej.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande översvämning och skyfall	Nej, planområdet bedöms inte riskera att översvämmas i framtiden. Det skyfallsvatten som ansamlas vid 100/200-års regn ska omhändertas inom planområdet.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande instabilitet, sättningar, erosion, ras och skred		Kanske. Finns risk för skred i närområdet, varvid närmare undersökningar behöver göras för att säkerställa att ingen risk finns inom planområdet.	

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande förorenad mark	Nej.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande utsläpp	Nej.	.	
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande explosion	Nej.		
Finns risk för människors hälsa eller miljön kopplat till risk och säkerhetsaspekter gällande strålning till exempel elektromagnetiska fält från järnväg, elnätsstationer, kraftledning.	Nej.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av buller från väg, järnväg, verksamheter, flygtrafik med mera (Miljökvalitetsnormer buller)		Kanske. Vårdsätravägen är en relativt trafikerad väg. En bullerutredning behöver tas fram under planarbetet.	
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av vibrationer från tung trafik, järnväg med mera.	Nej.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av försämrad luftkvalitet (Miljökvalitetsnormer luft)	Nej.		
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av djurhållning på grund av risk för allergener (närhet till stall, beteshagar med mera)	Nej.		

Miljöeffekt	Positiv eller ingen påverkan	Risk för viss negativ påverkan	Risk för stor negativ påverkan
Finns risk för påverkan på människor eller djurs hälsa till följd av ljusförorening från belysningsmaster vid verksamheter eller evenemangsplatser med mera.		Kanske, planläggning planeras i närheten av känsligt naturområde. Förekomst av fladdermöss behöver utredas i planarbetet.	
Finns risk för påverkan på människors hälsa till följd av lukt från avloppsreningsverk, pumpstation med mera.	Nej.		
Finns risk för klimatpåverkan på grund av ökade utsläpp av växthusgaser, kopplat till förändrad markanvändning?	Nej, detaljplanen ökar förutsättningar för hållbart resande på grund av sin lokalisering och närhet till kollektivtrafik och service.		

Slutsats gällande påverkan på miljön och människors hälsa är att det främst är naturvärden som man behöver ta extra hänsyn till inom planarbetet.

Sammanvägning av påverkan

Miljöbedömningsförordningen 5§ 4, 5.

4: I vilken utsträckning det går att avhjälpa de sannolika miljöeffekterna

5: Miljöeffekternas gränsöverskridande egenskaper

Fråga	Ja/Nej/Eventuellt	Kommentar
Är det sannolikt att negativa miljöeffekter uppkommer på miljö, klimat, hälsa eller hushållning med mark, vatten eller andra naturresurser?	Eventuellt.	Då planområdet ligger i närheten av värdefull natur så kan byggnation av bostäder och verksamheter påverka den. Då planområdet inte tar naturmark i anspråk borde konsekvenserna inte bli allt för stora.
Är miljöeffekterna bestående, det vill säga icke reversibla?	Ja	Bestående, då nybyggnad av bostäder och verksamheter är en permanent åtgärd.
Kan ett genomförande av planen medföra att förebyggande åtgärder eller kompensationsåtgärder behöver vidtas?	Eventuellt.	Eventuellt då mark med konstaterat höga naturvärden kan komma att störas. Kompensationsåtgärder kan då komma att behöva vidtas.
Kan ett genomförande av planen som helhet, tillsammans med förväntad utveckling i omgivningen ⁴ , ge upphov till kumulativa negativa effekter ⁵ på miljön, hälsan eller hushållningen med mark, vatten och andra naturresurser?	Nej	Planområdet ingår i ett större utvecklingsområde, den nya stadsdelen Rosendal i Uppsala. Den största delen av den stadsdelen är redan utbyggd. Att addera några fler hus med bostäder och verksamheter bör inte ge en särskilt stor kumulativ effekt.

Slutsats gällande sammanvägd påverkan är att det främst är naturvärden som man behöver ta extra hänsyn till inom planarbetet.

⁴ Som styrs av andra planer och program

⁵ Kumulativ negativ effekt = flera mindre effekter som kan ge stora negativa effekter utan att de var för sig behöver innebära betydande miljöpåverkan

Samlad bedömning

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att ett genomförande av detaljplan för kvarteret Laboratorn inte kan antas medföra risk för betydande miljöpåverkan. Därmed behöver en strategisk miljöbedömning och miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken 6 kapitlet inte genomföras.

Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer inte att de mer omfattande kriterierna som listas i 10 § MBF behöver beaktas då planområdet inte kommer tas i anspråk för åtgärder som listas i PBL 4 kap 34 § andra stycket. Stadsbyggnadsförvaltningen anser inte att förslaget till detaljplan är ett så kallat "annat stadsbyggnadsprojekt". Planområdet är mindre än en hektar och är sedan tidigare delvis ianspråktaget av bebyggelse samt ingår i en stadsdel som i stora delar redan byggts ut.

Stadsbyggnadsförvaltningen